

วันพฤหัสบดีที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2560

กฎหมายต่างด้าวปี 2560 กระทบตลาดหุ้นไทยจำกัด

กฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 เนื้อหาเหมือนเดิม แต่เพิ่มบทลงโทษ แต่มีเวลาปรับตัว 180 วัน เพื่อให้แรงงานฯ เข้าระบบถูกต้องตามกฎหมาย แต่ระยะสั้นอาจเกิดภาวะขาดแคลนแรงงานหาก ขบวนการทำงานภาครัฐล่าช้า ซึ่งกระทบอุตสาหกรรมใช้แรงงานสูง คือ ก่อสร้าง บริการ เกษตร เป็นต้น แต่กระทบบริษัทจดทะเบียนจำกัด เพราะได้มีการปรับตัวไปก่อนหน้านี้

กฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 ยังเหมือนเดิม แต่เพิ่มบทลงโทษ

กฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 ยังคงคล้ายของเดิม เพราะเป็นการนำกฎหมาย 2 ฉบับ คือ พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าวปี 2551 และ พ.ร.ก. การนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศปี 2559 แต่เพิ่มบทลงโทษที่สูงขึ้นกับทุกฝ่าย แต่อย่างไรก็ตามทุกฝ่ายมีเวลาปรับตัว เพราะ คสช. ได้ใช้อำนาจตามมาตรา 44 ชะลอการบังคับใช้บทลงโทษ ตามกฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 ออกไป 180 วัน

อาจขาดแคลนแรงงานระยะสั้น หากไม่สามารถปรับให้แรงงานเข้าสู่ระบบตามกฎหมายได้ทัน

ปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนในไทย 1.48 ล้านคน ในจำนวนนี้ 87% เป็นแรงงานจาก 3 ประเทศ คือ เมียนมา สัดส่วนสูงสุด 72% ของแรงงานฯ จาก 3 ประเทศ รองลงมา คือ กัมพูชา 20% และ ลาว 8% ทั้งนี้ยังไม่รวมแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายที่คาดกว่า 1 ล้านคน การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว จึงน่าจะเป็นผลดีต่อประเทศในระยะยาว แม้กระทบผู้ประกอบการกลุ่มก็ตาม

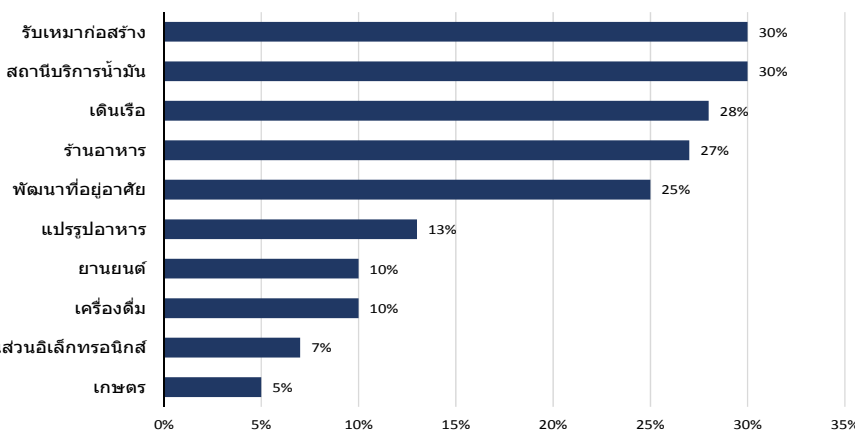
อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูง ก่อสร้าง บริการ เกษตร กระทบช่วงสั้น

ระยะสั้นอาจเกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน หากขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งไทย และ ประเทศต้นทาง อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักน่าจะได้รับผลกระทบเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ภาคก่อสร้าง ซึ่งใช้แรงงานมากที่สุดราว 29% ภาคบริการ 26% กิจการต่อเนื่องจากเกษตร 17% เกษตร และปลูสดั้ว 15% ยอกอาหารและเครื่องดื่ม 10% และเสื้อผ้าสำเร็จรูป 3% เป็นต้น

บริษัทจดทะเบียนโดยรวม มีการปรับตัวไปก่อนหน้า ผลกระทบต่อจำกัด

ผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนคาดว่าจะจำกัด โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีปานกลาง-สูง และใช้แรงงานน้อย และเป็นแรงงานฝีมือ เช่น ชิ้นส่วนรถยนต์ หรืออุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นกลาง-สูง และใช้แรงงานปานกลาง-น้อย เช่น เกษตรและอาหารส่งออก และ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เพราะแม้จะใช้แรงงานต่างด้าว แต่ได้ทำถูกต้องตามกฎหมาย และธุรกิจเดินเร็ว ผลกระทบน้อย แม้ใช้แรงงานสูง แต่เป็นแรงงานฝีมือช่างซ่อมเครื่องยนต์ ยกเว้น ผู้รับเหมาก่อสร้าง พัฒนาที่อยู่อาศัย และสถานีน้ำมัน อาจจะได้รับผลกระทบบ้าง เพราะใช้แรงงานเป็นหลัก แต่น่าจะมีแนวทางการบริหารจัดการได้

สัดส่วนของต้นทุนแรงงานของบริษัทจดทะเบียน แต่ละอุตสาหกรรม

ที่มา : รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย ASPS

SET Index (จุด)	1,574.93
มูลค่าตลาด (พันล้านบาท)	15,618
Ex.PER ปี 2560 (เท่า)	15.53

กรณิ ทองเย็น, CISA

เลขทะเบียนนักวิเคราะห์: 004146
porrane.e.re@asiaplus.co.th

เกิดศักดิ์ ทวีธีระธรร

เลขทะเบียนนักวิเคราะห์: 004132
therdsak.re@asiaplus.co.th

พบุษย์ ภัทราวิชญ์

เลขทะเบียนนักวิเคราะห์: 052647
วรรณพุกษ์ โทณวิทย์

ผู้ช่วยนักวิเคราะห์เศรษฐกิจ

และทีมวิจัย ASPS

กฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 แตกต่างจากของเดิมในเรื่องของบทลงโทษ

○ กฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 รวมกฎหมายเดิม 2 ฉบับ

วันที่ 23 มิถุนายน 2560 เป็นวันที่ พ.ร.ก. การบริหารจัดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2560 (ต่อมาได้แปลงเป็น พ.ร.บ. ด้วยความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อ 6 กรกฎาคม 2560) มีผลบังคับใช้ โดยหลักการของกฎหมายฉบับนี้ เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่กระบวนการนำเข้าแรงงานต่างด้าว หน้าที่-ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ การทำงานของแรงงานต่างด้าว มาตรการทางการปกครอง และบทลงโทษ โดยที่กฎหมายฉบับนี้เป็นการรวบรวมบทบัญญัติในกฎหมาย 2 ฉบับ เข้าด้วยกัน ได้แก่ พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 และ พ.ร.ก.การนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559

สิ่งที่แตกต่างจากกฎหมายเดิม คือ การเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเข้าไปเพื่อให้รัดกุม เช่น การจัดให้มีคณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติโดยตรง พร้อมทั้งนี้เพื่อให้กฎหมายถูกนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จึงได้ปรับปรุงบทลงโทษให้รุนแรงขึ้น และยังเพิ่มบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นกว่าเดิม ดังปรากฏในตารางถัดไป

ความผิดและบทลงโทษของกฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 (นายจ้างและลูกจ้าง)

ความผิด	บทลงโทษ	
	นายจ้าง	ต่างด้าว (ลูกจ้าง)
ทำงานที่ห้ามต่างด้าวทำ หรือต่างด้าวไม่มีใบอนุญาต หรือใบอนุญาตไม่ตรงกับนายจ้าง	ปรับตั้งแต่ 400,000 ถึง 800,000 บาท	จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือ ปรับตั้งแต่ 20,000 ถึง 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากเดิมที่ จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือ ปรับตั้งแต่ 2,000 ถึง 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
คนต่างด้าวทำงานไม่ตรงกับใบอนุญาต	ปรับไม่เกิน 400,000 บาท ต่อต่างด้าว 1 คน จากเดิมที่ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท	ปรับไม่เกิน 100,000 บาท จากเดิมที่ ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
ยึดใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารประจำตัวของคนต่างด้าว	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	

นอกจากนั้น พ.ร.ก.การบริหารจัดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 ยังได้กำหนดบทลงโทษต่อผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์จากการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศด้วย

ความผิดและบทลงโทษของกฎหมายแรงงานต่างด้าวปี 2560 (ผู้แสวงหาผลประโยชน์จากแรงงานต่างด้าว)

ลักษณะการกระทำผิด	บทลงโทษเก่า	บทลงโทษใหม่
ผู้ใดประกอบธุรกิจนำคนต่างด้าวมาทำงาน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางาน	จำคุกตั้งแต่ 1-3 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	จำคุกตั้งแต่ 1-3 ปี หรือปรับตั้งแต่ 200,000-600,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
ผู้ใดหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ	จำคุกตั้งแต่ 3-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 60,000-200,000 บาท ต่อคนหรือทั้งจำทั้งปรับ	จำคุกตั้งแต่ 3-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 600,000-1,000,000 บาท ต่อคนต่างด้าว 1 คน หรือทั้งจำทั้งปรับ

○ การใช้แรงงานต่างด้าวในอดีตผิดกฎหมาย เพราะบทลงโทษน้อย

ดังกล่าวถึงข้างต้นเนื้อหาของกฎหมายใหม่ ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากกฎหมาย 2 ฉบับเดิม (พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 และ พ.ร.ก.การนำคนต่างด้าวมาทำงานฯ พ.ศ.2559) ที่มีผลบังคับใช้ในช่วงก่อนหน้า ดังนั้นไม่ว่าก่อนหรือหลัง การประกาศใช้กฎหมายฉบับใหม่ สถานะต่าง ๆ ไม่ได้แตกต่างจากเดิม กล่าวคือ หากสถานะของแรงงานต่างด้าวก่อน 23 มิ.ย.2560 ไม่ผิด หลัง 23 มิ.ย. 2560 ก็ไม่ผิดเช่นกัน และในทางตรงข้ามหากสถานะของแรงงานต่างด้าวก่อน 23 มิ.ย.2560 ผิดกฎหมาย หลัง 23 มิ.ย.2560 ก็ผิดกฎหมายเช่นกัน ด้วยบทลงโทษที่แรงขึ้นกว่าเดิม คาดหวังจะทำให้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในประเทศลดน้อยลง

ประเด็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้าง จึงไม่ใช่เรื่องใหม่และยังมีฐานความผิดไม่แตกต่างจากเดิมคือ:

- ในเรื่องการทำงานของคนต่างด้าว กฎหมายใหม่ปี 2560 มีบทบัญญัติในมาตรา 70, 71, 72, 73 ห้ามไม่ให้แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน ทำงานที่ต่างจาก ประเภทงาน นายจ้าง ท้องที่ หรือเงื่อนไขการทำงานที่ได้อนุญาตไว้ และยังห้ามนายจ้างที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานกับตนเข้าทำงาน ทั้งนี้หากต้องการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตให้ทำงานต้องแจ้งต่อนายทะเบียน ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว ตรงกับมาตรา 26 และ 27 ใน พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551
- การให้แรงงานต่างด้าวต้องมีใบอนุญาตทำงานอยู่กับตัว หรืออยู่ ณ สถานที่ทำงานในระหว่างเวลาทำงาน เพื่อแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือนายทะเบียนได้เสมอ เป็นบทบัญญัติไว้ในกฎหมายใหม่ปี 2560 มาตรา 68 ซึ่งตรงกับมาตรา 24 ใน พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551
- เรื่องอายุของใบอนุญาตที่ตามกฎหมายใหม่ปี 2560 กำหนดไว้ให้มีอายุไม่เกิน 2 ปี ตามมาตรา 65 ก็ตรงกับ มาตรา 21 ของ พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551
- กรณีการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ ใน พ.ร.ก. การนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559 บัญญัติไว้มาตรา 6 ว่า การนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ มี 2 กรณีคือ กรณีที่นำเข้าโดยนายจ้างในประเทศ และกรณีที่เข้ามาผ่านทาง ผู้รับอนุญาตให้เป็นผู้นำเข้าคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ ซึ่งตรงกับช่องทางที่ กฎหมายใหม่ พ.ศ. 2560 กำหนดไว้
- การส่งตัวแรงงานต่างด้าวกลับประเทศต้นทาง กรณีที่เลิกจ้างแรงงานต่างด้าว คนต่างด้าวลาออก หรือทำงานจนครบอายุสัญญา ผู้นำเข้าแรงงานต่างด้าวต้องดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทางภายใน 7 วัน หรือในกรณีที่แรงงานต่างด้าวถูกเลิกจ้างโดยไม่มีเหตุอันควร หรือนายจ้างไม่รับคนต่างด้าวเข้าทำงาน ก็ต้องดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทางภายใน 7 วัน เว้นแต่ว่า คนต่างด้าวดังกล่าวประสงค์ที่จะทำงานกับนายจ้างรายอื่น ที่มีลักษณะงานทำนองเดียวกัน ก็ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับจากวันที่เลิกทำงานกับนายจ้างรายเดิม กรณีนี้มีกำหนดอยู่ใน พ.ร.ก.การนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ.2559 มาตรา 28 และ 29 ส่วน กฎหมายใหม่ (พ.ร.บ.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2560) กำหนดไว้ใน มาตรา 50-53

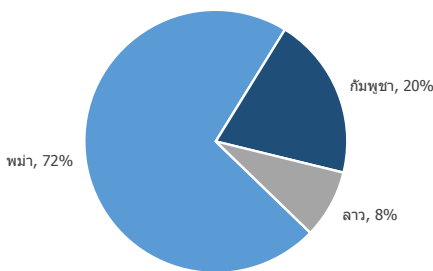
○ มีเวลา 180 วัน ปรับแรงงานต่างด้าวเ้าระบบ ดัดต่อประกาศในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ทุกฝ่ายมีเวลาในการปรับตัวให้ดำเนินการทุกอย่างถูกต้องตามกฎหมาย คสช. จึงได้ใช้อำนาจตามมาตรา 44 ให้ชะลอการบังคับใช้บทลงโทษ ตาม พ.ร.บ.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 ออกไปเป็นระยะเวลา 180 วัน อีกทั้งในช่วงเวลา 180 วันดังกล่าว ทางราชการก็จะอำนวยความสะดวกในการให้แรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบอย่างถูกต้อง หากดำเนินการเป็นผลสำเร็จ ก็จะเป็นผลดีต่อทุกภาคส่วนของประเทศ แต่หากไม่

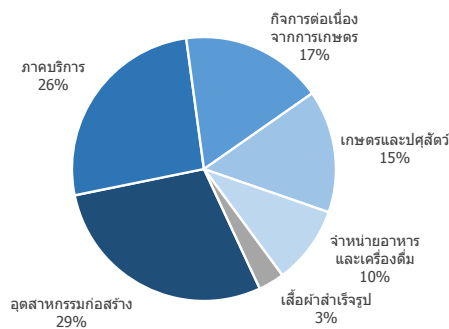
สามารถดำเนินการให้มีแรงงานที่เข้าสู่ระบบได้อย่างเต็มที่ปัญหาใหญ่ที่จะต้องเผชิญในอนาคตข้างหน้า ก็คือการขาดแคลนแรงงาน อันจะทำให้วงจรธุรกิจชะงักงัน ไม่สามารถส่งมอบสินค้าและบริการได้ตามกำหนด ซึ่งถือเป็นความเสียหายรุนแรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายทั้งสิ้นราว 1.48 ล้านคน ส่วนใหญ่ 1.28427 ล้านคนหรือราว 86.775% เป็นแรงงานไร้ฝีมือ และในจำนวนนี้เป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน 3 แห่งคือ เมียนมามีสัดส่วนมากที่สุด 72% รองลงมาคือ กัมพูชา 20% และลาว 8% *รายละเอียดดังปรากฏในภาพ*

แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ แบ่งตามสัญชาติ ณ พ.ศ. 2560

แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ แบ่งอุตสาหกรรมที่ทำงาน

ที่มา : สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว

และหากพิจารณาตามประเภทธุรกิจ หรือ อุตสาหกรรมที่แรงงานเหล่านี้เข้ามาทำงาน พบว่าอยู่ในอุตสาหกรรมก่อสร้างมากที่สุดราว 29% รองลงมาคือ ภาคบริการ 26% กิจการต่อเนื่องจากเกษตร 17% เกษตร และปศุสัตว์ 15% จำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม 10% เสื้อผ้าสำเร็จรูป 3% *รายละเอียดดังภาพข้างต้น*

ทั้งนี้ยังไม่รวมแรงงานผิดกฎหมาย ที่มีการพุดกันในช่วงกว้างว่ายอดสูงกว่า 1 ล้านคน หรือรวมๆ กับแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายน่าจะใกล้ 3 ล้านคน ดังนั้นการให้เวลา 180 วัน เพื่อจัดระเบียบเพื่อให้แรงงานผิดกฎหมายเข้ามาในระบบ แม้อาจจะทำให้เกิดภาวะต้นทุนกับผู้ประกอบการที่เคยใช้แรงงานผิดกฎหมาย แต่่น่าจะเป็นเรื่องที่ดีสำหรับประเทศในระยะยาว เพราะนอกจากเป็นการควบคุมแรงงานต่างด้าวแล้ว ยังเป็นการจำกัดการใช้ทรัพยากรของประเทศ เช่น การรักษาพยาบาล หรือ สาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งต้นทุนเหล่านี้ล้วนเป็นเงินมาจากภาษีของคนไทย ที่จ่ายภาษีเต็มเม็ดเต็มหน่วย

ผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนน่าจะจำกัด

การจัดระเบียบการทำงานของคนต่างด้าวในระยะยาว จึงถือเป็นเจตนาที่ดีของภาครัฐที่ต้องการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในอยู่ในระบบและสามารถควบคุมได้ แต่ก็ต้องยอมรับผลกระทบในระยะสั้นที่อาจทำให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานระยะสั้น จากการสอบถามนักวิเคราะห์พื้นฐานของ ASPS โดยรวมพบว่า อุตสาหกรรมหรือธุรกิจที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ จะเป็นกลุ่มที่ใช้แรงงานในการทำงานหรือขบวนการผลิตในสัดส่วนที่สูง เมื่อเทียบกับรายได้หรือต้นทุนโดยรวม หน้าที่เกี่ยวข้องกับภาคก่อสร้าง ได้แก่กลุ่มผู้รับเหมา และผู้พัฒนาบ้านขาย เป็นต้น

○ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูง

❖ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

ผู้ประกอบการรับเหมารายใหญ่ ทั้ง CK, STEC และ ITD มีต้นทุนการก่อสร้างคิดเป็นกว่า 90% ของรายได้ (ยกเว้น UNIQ มีต้นทุนราว 82% ของรายได้) ซึ่งผู้รับเหมาแต่ละรายมีต้นทุนแรงงานคิดเป็นสัดส่วนสูงกว่า 20-30% ของต้นทุนรวม (หรือคิดเป็น 18-27% ของยอดขาย) และในจำนวนนี้เป็นแรงงานต่างด้าว (เฉพาะแรงงานที่ทำงานโยธา และไม่ใช่งานฝีมือ) สูงถึง 50-90% ของแรงงานทั้งหมด ดังนั้น หากเกิดการไหลออกของแรงงาน โดยที่ยังไม่สามารถหาทางควบคุมได้ อาจเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานตามมา และอาจกระทบต่องานลงทุนโครงสร้างพื้นฐานใหม่ ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น ทั้งรถไฟฟ้า รถไฟความเร็วสูง รถไฟทางคู่ รวมทั้งโครงการก่อสร้าง EEC ที่มีความต้องการแรงงานในขนาดที่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานขึ้นมาจริง อาจทำให้เกิดการล่าช้าหรือแผนงานต้องเลื่อนออกไป นับเป็นความเสี่ยงอีกประการหนึ่ง

❖ ธุรกิจพัฒนาที่อยู่อาศัย

รองลงมาเป็นธุรกิจพัฒนาที่อยู่อาศัย เนื่องจากต้นทุนการก่อสร้าง คิดเป็น 70% ของยอดขาย ซึ่งแยกเป็นต้นทุนค่าแรงงานอยู่ที่ประมาณ 25% ของต้นทุนการก่อสร้าง หรือคิดเป็น 17.5% ของยอดขายทั้งหมด

ทั้งนี้แม้ว่าต้นทุนแรงงานต่างด้าวนั้น ยังไม่สามารถประเมินได้ชัดเจน เพราะต้นทุนส่วนนี้จะขึ้นกับกลุ่มบริษัทผู้รับเหมาที่ได้จ้างในจัดการงานก่อสร้าง เนื่องจากใช้วิธีการ outsource ให้กับผู้รับเหมา ดังนั้นหากผู้รับเหมาเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงาน ย่อมส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการก่อสร้างโครงการ แต่อย่างไรก็ตามระยะสั้น คาดว่ากระทบต่อกลุ่มพัฒนาที่อยู่อาศัยน้อย เนื่องจากปัจจุบันผู้พัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์แนวสูง หรือ คอนโดมิเนียม ที่มีกว่าจ้างผู้รับเหมารายใหญ่ในการก่อสร้าง ซึ่งส่วนใหญ่มีระบบบริหารจัดการแรงงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ขณะที่ผู้พัฒนาโครงการแนวราบ ประเภทบ้านเดี่ยว และทาวน์โฮม ก็มีกว่าจ้างผู้รับเหมางานก่อสร้างรายย่อยรายหลาย ซึ่งสามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนในงานก่อสร้าง นอกจากนี้ยังมีการพัฒนามาใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในงานก่อสร้าง อาทิเช่น ระบบ Precast ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถลดแรงงานคนได้พอสมควร นอกจากนี้การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตรา 44 ของภาครัฐฯ ชะลอการบังคับใช้ พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าวออกไปอีก 180 วัน (หรือจนถึงวันที่ 31 ธ.ค. 2560) จะช่วยให้มีเวลาปรับตัวทั้งผู้ประกอบการและแรงงาน เพื่อบริหารจัดการแรงงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย ถือเป็นเตรียมความพร้อมและลดผลกระทบเมื่อถึงเวลาที่มีผลบังคับใช้จริงในอนาคต

❖ ธุรกิจสถานีบริการน้ำมัน

นักวิเคราะห์กลุ่มพลังงานของ ASPS ประเมินต้นทุนรวมอยู่ที่ประมาณ 90% ของยอดขาย โดยต้นทุนแรงงานของสถานีบริการน้ำมัน คิดเป็นสัดส่วน 30% ของต้นทุนรวม จึงคาดว่าน่าจะได้รับผลกระทบจากการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว แม้วันนี้เราจะไม่ทราบตัวเลขการใช้แรงงานต่างด้าวที่แน่นอนก็ตาม ขึ้นอยู่กับปั้มน้ำมันแต่ละแห่งว่าจ้างแรงงานต่างด้าวมากน้อยเพียงใด แต่หลังจากนี้คาดว่าเจ้าของสถานีบริการน้ำมัน มีแนวโน้มจะเปลี่ยนมาใช้แรงงานที่เป็นคนไทยมากขึ้น เพราะจำนวนแรงงานต่อสถานีบริการ จะขึ้นอยู่กับขนาดของสถานีบริการ ซึ่งแห่งเฉลี่ย 3-6 คน ดังนั้นจึงไม่ยากมากนักหากจะเปลี่ยนแรงงานมาเป็นคนไทย

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบต่อกลุ่มพลังงานที่ฝ่ายวิจัยศึกษาที่มีรายได้จาสถานีบริการน้ำมัน ได้แก่ PTT พบว่า สัดส่วนรายได้ปัจจุบันจากธุรกิจปั้มน้ำมันคิดเป็นไม่ถึง 1% ของรายได้รวมของ PTT จึงถือว่าไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด นอกจากนี้การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 44 ของภาครัฐฯ ระงับการบังคับใช้ พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าวออกไปอีก 180 วัน (หรือจนถึงวันที่ 31 ธ.ค. 2560) จะช่วยให้มีเวลาปรับตัวทั้งผู้ประกอบการและแรงงาน เพื่อบริหารจัดการแรงงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย ถือเป็นมาตรการเตรียมความพร้อมและลดผลกระทบเมื่อถึงเวลาที่มีผลบังคับใช้จริงในอนาคต

○ ภาคบริการใช้แรงงาน ปานกลาง

❖ ธุรกิจอาหาร - เครื่องดื่ม

ผู้ประกอบการธุรกิจนี้มีต้นทุนการผลิตคิดเป็น 60% ของยอดขาย ในจำนวนนี้เป็นต้นทุนค่าแรงงาน 10% (คิดเป็น 6% ของยอดขาย) ซึ่งมีการใช้แรงงานต่างด้าวบางส่วน ยกอย่างธุรกิจผลิตอาหาร (TKN) ใช้แรงงานต่างด้าวสัดส่วน 50% ของแรงงานทั้งหมด และเป็น Outsource ผ่านบริษัทบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว โดยบริษัทมีคู่สัญญาสำหรับจัดหาแรงงานประมาณ 3-4 บริษัท น่าจะช่วยลดความเสี่ยงในกรณีที่รายได้รายหนึ่งเกิดปัญหา ก่อปรกับบริษัทที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในโรงงานให้ เป็นไปตามกฎหมายอยู่ตลอด ตามด้วยธุรกิจเครื่องดื่ม อย่าง OISHI, ICHI, SAPPE การผลิตเน้นใช้เครื่องจักรเป็นหลัก และใช้แรงงานเกือบทั้งหมดเป็นคนไทย ทำให้ผลกระทบจาก พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าว ค่อนข้างจำกัด

❖ ธุรกิจร้านอาหาร

ตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาด อย่างเช่น M มีต้นทุนอยู่ที่ราว 35% ของยอดขาย ในจำนวนนี้เป็นต้นทุนค่าแรงงานประมาณ 27% หรือคิดเป็น 9.5% ของยอดขาย อย่างไรก็ตาม งานหน้าร้านอาหารของ M เป็นคนไทยทั้งหมด มีการใช้แรงงานต่างด้าวเฉพาะในส่วน ของงานครัว แต่เป็นสัดส่วนน้อยแทบไม่มีนัยสำคัญ ทำให้ผลกระทบจาก พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าว ค่อนข้างจำกัดเช่นกัน

○ อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีปานกลาง-สูง และใช้แรงงานปานกลาง

❖ ธุรกิจแปรรูปอาหาร

นักวิเคราะห์กลุ่มเกษตรและอาหาร ของ ASPS ประเมินว่า ต้นทุนขายจะอยู่ที่ประมาณ 85% ของยอดขาย ซึ่งในส่วนของต้นทุนนี้เป็นแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ

CPF ต้นทุนแรงงานคิดเป็น 13% ของต้นทุนทั้งหมด หรือคิดเป็น 11% ต่อยอดขาย และมีการใช้แรงงานต่างด้าวปานกลาง คือราว 30% ของแรงงานทั้งหมด อย่างไรก็ตาม มีการใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยในการตัดแต่งเนื้อไก่ ผลิตอาหารสัตว์และฟาร์มเลี้ยงไก่และสุกร มากขึ้น และน่าจะผลักดันให้บริษัทต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตขั้นสูงที่เร็วขึ้น โดยเฉพาะการใช้ Robot ที่มีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการขบวนการผลิต อย่างไรก็ตามปัจจุบันถือว่า CPF มีการใช้แรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องกฎหมายอยู่แล้ว เช่นกัน ต้นค่าแรงสูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำอยู่แล้ว จึงประเมินผลกระทบต่อคนข้างจำกัด

GFPT ต้นทุนแรงงานอยู่ที่ราว 10% ของต้นทุนทั้งหมด หรือคิดเป็น 8.5% ต่อยอดขาย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นแรงงานต่างด้าว 30% ของแรงงานทั้งหมด อย่างไรก็ตาม GFPT จัดอยู่ในบริษัทที่ใช้แรงงานปานกลางเช่นเดียวกับ CPF, TU เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยในการตัดแต่งเนื้อไก่ ผลิตอาหารสัตว์และฟาร์มเลี้ยงไก่ นอกจากนี้ แรงงานที่ใช้ยังเป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องกฎหมาย จึงได้รับผลกระทบต่อคนข้างจำกัดเช่นกัน

TFG ต้นทุนแรงงานอยู่ที่ราว 10% ของต้นทุนทั้งหมด หรือคิดเป็น 8.5% ต่อยอดขาย ในจำนวนนี้เป็นแรงงานต่างด้าวราว 20% ของแรงงานทั้งหมด และเป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย และยังเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจเอกสารแรงงานต่างด้าวทุกวันก่อนเข้าทำงานในโรงงานอีกด้วย นอกจากนี้ TFG จัดอยู่ในบริษัทที่ใช้แรงงานปานกลางเช่นกัน เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยในการตัดแต่งเนื้อไก่ และผลิตอาหารสัตว์ จึงประเมินผลกระทบค่อนข้างจำกัด

TU ต้นทุนแรงงานคิดเป็น 7% ของต้นทุนทั้งหมด หรือคิดเป็นเพียง 6% ต่อยอดขาย (ที่เหลือเป็นต้นทุนวัตถุดิบและค่าเสื่อมราคา) แต่มีการใช้แรงงานต่างด้าวสูง 90% ของคนงานทั้งหมด เนื่องจากต้องใช้คนงานในการล้างปลาทูน่า ตัดแต่งปลาทูน่าและแกะเปลือกกุ้ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม TU ได้ปรับตัวและใช้แรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย ทั้งหมดแล้วตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 2559 ทำให้ต้นทุนค่าแรงสูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำอยู่แล้ว จึงประเมินว่าจะได้รับผลกระทบจาก พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าวฉบับใหม่จำกัด

❖ ธุรกิจการเกษตร

จากประเมินโดยนักวิเคราะห์ ASPS เชื่อว่าจากต้นทุนขายของผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ ที่ประมาณ 86% ของยอดขาย มีต้นทุนแรงงานน้อยกว่ากลุ่มอาหาร คือ

KSL (โรงงานน้ำตาล) ต้นทุนค่าแรงเพียง 3% ของต้นทุนรวม หรือคิดเป็นเพียง 2.6% ของยอดขายเท่านั้น ซึ่ง KSL จัดอยู่ในบริษัทที่ใช้แรงงานปานกลาง เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรในการหีบอ้อย ผลิตเอทานอลและไฟฟ้า อีกทั้งไม่ได้มีการใช้แรงงานต่างด้าวอยู่แล้ว จึงไม่ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ ในส่วนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยมีการใช้แรงงานต่างด้าวอยู่บ้างเพื่อช่วยในการดูแลและเก็บเกี่ยวอ้อย โดยชาวไร่อ้อยในภาคกลางส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยวอ้อย จึงใช้แรงงานค่อนข้างน้อย ส่วนชาวไร่อ้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ยังใช้คนตัดอ้อยอยู่ แต่โดยรวมแล้วฝ่ายวิจัยประเมินผลกระทบจะค่อนข้างจำกัด

STA (ยางแท่ง) มีต้นทุนค่าแรงเพียง 3% ของต้นทุนรวม หรือคิดเป็นเพียง 2.6% ของยอดขายเท่านั้น และปัจจุบันใช้แรงงานต่างด้าวราว 10% ของคนงานทั้งหมด โดย STA มีการใช้แรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายทั้งหมด และจ่ายค่าแรงสูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำอยู่แล้ว จึงประเมินผลกระทบค่อนข้างจำกัดเช่นกัน ซึ่ง STA จัดอยู่ในบริษัทที่ใช้แรงงานปานกลาง เนื่องจากมีการใช้เครื่องจักรในการแปรรูปยางพาราเป็นยางแท่งและยางแผ่น อย่างไรก็ตาม คาดว่าชาวสวนกรีดยางในภาคใต้ และโรงงานยางแปรรูปบางแห่งในภาคใต้ (ที่ไม่ใช่ของ STA) มีการใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย อาจจะได้รับผลกระทบจากจำนวนยางที่หายไปจากตลาดบ้าง หากรัฐบาลมีการปราบปรามแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอย่างจริงจัง แต่ก็น่าจะหนุนให้ราคายางโลกทยอยปรับตัวสูงขึ้นในช่วงที่เหลือของปี 2560 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อ STA

○ อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีปานกลาง-สูง และใช้แรงงานน้อย

❖ ธุรกิจส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ยกเว้น SVI

ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้มีต้นทุนผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 80% ของยอดขาย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นแรงงานประมาณ 7-10% (ประมาณ 5-8% ของยอดขาย) แต่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีฝีมือและเป็นคนเกือบทั้งหมด ได้แก่ DELTA HANA และ KCE ยกเว้น SVI เท่านั้นที่มีการใช้แรงงานต่างด้าว กล่าวคือ

SVI มีต้นทุนค่าแรงราว 7% ของต้นทุนรวม หรือคิดเป็น 5.6% ของยอดขาย และปัจจุบันมีการใช้แรงงานต่างด้าวราว 25% ของคนงานทั้งหมด ซึ่งเป็นแรงงานถูกกฎหมายชาวกัมพูชา เนื่องจากปัจจุบัน SVI กำลังก่อสร้างโรงงานแห่งใหม่ที่ประเทศกัมพูชา จึงมีการนำคนงานชาวกัมพูชามาทำงานและเรียนรู้ที่โรงงานในประเทศไทย แล้วจะนำกลับไปทำงานที่โรงงานในกัมพูชาเมื่อก่อสร้างโรงงานเสร็จในปี 2561 อย่างไรก็ตาม SVI จัดอยู่ในกลุ่มบริษัทที่ใช้แรงงานปานกลาง โดยมีการใช้เครื่องจักรในการผลิตและประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ค่อนข้างเยอะ จึงประเมินผลกระทบต่อคนข้างจำกัด

❖ ธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์

นักวิเคราะห์ในกลุ่มยานยนต์ของ ASPS ประเมินต้นทุนการผลิต คิดเป็น 84% ของยอดขาย ในจำนวนนี้เป็นต้นทุนแรงงานคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 10% ของต้นทุนการผลิตรวม หรือคิดเป็น 8.4% ของยอดขาย โดยแรงงานเกือบทั้งหมดเป็นคนไทย เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะสูง ผลกระทบที่เกิดจาก พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าว จึงค่อนข้างจำกัด

ในกลุ่มชิ้นส่วนรถยนต์ พบว่า SAT และ STANLY ต้นทุนการผลิตอยู่ที่ 84% เทียบกับยอดขาย การผลิตส่วนใหญ่เน้นใช้เครื่องจักรเป็นหลัก มีต้นทุนแรงงานคิดเป็นสัดส่วนเพียง 6% - 10% ของต้นทุนการผลิตตามลำดับ (ส่วนที่เหลือ เป็นค่าเสื่อมราคา และวัตถุดิบ) โดยแรงงานเกือบทั้งหมดเป็นแรงงานคนไทย มีบางส่วนเป็นคนต่างชาติ อย่าง ชาวญี่ปุ่น (วิศวกร) ซึ่งมีใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายไทย ตามด้วย AH มีต้นทุนขายคิดเป็น 95% ของยอดขาย มีสัดส่วนต่ำกว่า 2 บริษัทข้างต้น เหตุเพราะบริษัทมีธุรกิจตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ (สัดส่วน 35%) ที่มี Margin ต่ำเพียง 3% - 5% ต้นทุนหลักของบริษัท เป็น วัตถุดิบ และค่าเสื่อมราคา ในขณะที่ต้นทุนแรงงานมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ และเป็นแรงงานชาวไทย ดังนั้นโดยภาพรวมผลกระทบต่อ พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าว ต่อผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ จึงแทบไม่มี

○ ธุรกิจเดินเรือใช้แรงงานสูง แต่เป็นแรงงานมีฝีมือ

จากการตรวจสอบข้อมูล ผู้ประกอบการเดินเรือส่วนใหญ่จะมีต้นทุนการดำเนินงานสูง ทั้งนี้หากเป็นเรือเทกอง (ทั้ง TTA และ PSL) มีต้นทุนอยู่ที่ราว 69-87% ของรายได้รวม (ต้นทุนประกอบด้วย ค่าเสื่อมในการเดินเรือ และ ลูกเรือ โดยทั้ง TTA และ PSL ไม่ต้องรับภาระต้นทุนน้ำมันในการเดินเรือ แต่ขึ้นกับผู้เช่าเหมาเรือในการขนส่งสินค้าเทกอง) สำหรับ PSL ต้นทุนจำนวนนี้เป็นค่าใช้จ่ายลูกเรือประมาณ 45% ของต้นทุนดำเนินงาน หรือคิดเป็น 31% ของยอดขาย และสำหรับ TTA คิดเป็น 23% ของต้นทุนดำเนินงาน (หรือคิดเป็น 20% ของยอดขาย)

ขณะที่ RCL เป็นผู้ให้บริการเดินเรือ สำหรับขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ ต้นทุนดำเนินงานเกินกว่า 90% ของยอดขาย สูงกว่า TTA และ PSL เพราะต้องแบกรับภาระต้นทุนน้ำมัน ทำให้ต้นทุนดำเนินงานค่อนข้างผันผวนสูง และผลกำไรจะน้ำมันให้ผู้ขนส่งสินค้าได้ยากในภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ในจำนวนต้นทุนดำเนินงานดังกล่าวเป็นต้นทุนแรงงานราว 15% หรือคิดเป็น 13% ของยอดขาย ซึ่งนับว่าใช้แรงงานต่ำสุดในบริษัทเดินเรือทั้ง 3 แห่ง

แต่เป็นที่สังเกตว่าแรงงานที่ให้บริการส่วนใหญ่เป็นช่วงซ่อมเรือ และต้องพูดภาษาอังกฤษได้ จึงเป็นคนงานที่หนักไปในด้านที่มีฝีมือ ปัจจุบันบางแห่งจึงใช้แรงงานต่างชาติ โดย PSL และ TTA มีสัดส่วนลูกเรือที่เป็นชาวต่างชาติ (ส่วนใหญ่เป็นคนอินเดีย) น้อยกว่า 10% และ 2% ตามลำดับ และลูกเรือทั้งหมดของทั้งสองบริษัท มีการจ้างงานถูกประเภทและถูกต้องตามกฎหมายทุกประการ โดยรวมธุรกิจเดินเรือ จึงน่าจะไม่ได้รับผลกระทบต่อ พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าวเช่นกันจึงไม่ได้รับผลกระทบต่อ พ.ร.ก. แรงงานต่างด้าว

โดยสรุป แม้ว่าการจัดระเบียบการใช้แรงงานต่างด้าวจะกระทบต่อหลายอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก คือ อุตสาหกรรมก่อสร้าง รองลงมาคือ ภาคบริการ ภาคเกษตรและปศุสัตว์ ธุรกิจจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น อันอาจทำให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานระยะสั้น หากกระบวนการทำงานภาครัฐเกิดความล่าช้า แต่อย่างไรก็ตาม การที่บริษัทจดทะเบียนได้มีการปรับตัว ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นทะเบียนแรงงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย และการหันไปใช้เครื่องจักรเข้ามาทดแทนแรงงานคนมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนแรงงานที่เพิ่มสูงกว่าตลาดฯ ไปแล้ว ดังนั้น จึงคาดว่าผลกระทบต่อการใช้กฎหมายดังกล่าวน่าจะจำกัด โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนที่ได้มีปรับตัวไปก่อนหน้านี้แล้ว คือ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารส่งออก และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ และธุรกิจเดินเรือ เป็นต้น